

Agresivita. Předsudky.

Hayesová, 1998; Výrost, Slaměník, 1997

AGRESE

Ubližování, poškozování, ničení; ofenzivní chování sportovce, podnikatele

Asertivita

Energické, sebe-prosazující chování bez snahy ublížit druhému, se snahou dosáhnout svého cíle

Podoby agrese:

Fyzické poškození
Poškození majetku
Psychologické zranění

Definice:

Chování, které poškozuje jinou osobu (na zdraví, na majetku, na svobodě,...)
Je záměrné
Porušuje situačně relevantní normy
Není motivované prosociálními úmysly

Příbuzné pojmy:

AGRESIVITA – Dispozice jednat agresivně v různých situacích

HOSTILITA – Obecně nepřátelský postoj k lidem, který se ale nemusí projevit ublížením druhému (ale negativně se o něm vyjadřuje, přeje mu neúspěch, nemoc atd.)

Typy agrese

Fyzická / verbální
Ofenzivní / defenzivní
Přímá / nepřímá
Afektivní / instrumentální / tyranizování

Afektivní: hostilní, zlostná, impulzivní, emocionální; není plánovaná, je vyprovokovaná

Instrumentální: vedlejší produkt či prostředek dosahování jiných cílů; čin není vyprovokovaný, je „chladný“ (tj. bez zlosti)

Tyranizování: opakované ubližování během urč. období; Typická je nerovnost v moci (síle) tyrana a oběti; Není provázena zlostí, cílem je ublížit; Demonstrace dominance a kontroly nad druhými

Teorie agrese

Obecně dnes názor: Agrese je multikauzální jev (spojení vnitřních dispozic a vnějších podmínek)

1. Agrese vrozená, instinkt (K. Lorenz)

- „Biologické“ důvody – teritorium, rod, potrava → boj, soupeření
- Energie instinktu čeká na podnět, kt. by ji uvolnil

2. Hydraulický model agrese

- energie se hromadí, dokud nemůže být uvolněna optim. způsobem, ale pokud to nejde, vybije se NÁHRADNÍM ZPŮSOBEM
- Nepotvrdilo se, agresivita s projevy agrese spíše vzrůstá

3. Teorie chromozomů XYY

Mezi vězni je mnohem vyšší výskyt než v jiné populaci (0,01% → 1,5%)
nepodloženo

4. Frustrační teorie agrese (Dollard)

Frustrace jako univerzální faktor vyvolávající agresi
Teorie agrese

5. Dispoziční teorie agrese

Dispozice ovlivňují, jak člověk přijímá averzivní podněty

Reakci na podnět ovlivňuje **momentální stav** a **stabilní vlastnosti** jedince

Temperament, iritabilita NS, socio-kulturní očekávání, pozorování agrese před
výskytem podnětu

biologické vlivy – Biochemické pozadí (hladina alkoholu, cukru, serotoninu,
testosteronu), Činnost mozku

6. Agrese jako naučené chování

Na frustraci lze reagovat různě, nejen agresí

Modelové učení, podmínění, zástupné podmínění – agrese se vyplatí

Otázka násilí v TV

7. Agrese jako reakce na prostředí

Hlučné prostředí (možnost usměrnit hladinu hluku)

Horko

Přeplněné stísněné prostory

Závěrem k agresi

- Vzrušení
- Široce multikauzální - biochemie, naučené chování, povaha, prostředí, polečenské faktory a společenské důsledky
- Jednotlivci, skupiny, mocenské struktury

Předsudky

forma agrese systematicky zaměřená proti členům určité kulturní skupiny

fixovaný, předem zformovaný postoj, který se projevuje bez ohledu na vlastnosti objektu, ke kterému se vztahuje → výsledek hodnocení je předem určen

Pozitivní / negativní

Vývoj etnických předsudků (Allport):

1. **Očerňování** – pomluvy, vtipy
2. **Izolace** – oddělování od majority
3. **Diskriminace** – upírání práv, upřednostňování
4. **Tělesné napadení** – násilí vůči osobám, majetku
5. **Vyhlašování** – krajní násilí s účelem genocidy

Teorie předsudků:

A) Vrozené

Na základě teorie vrozené agrese

Evoluční teorie a sociobiologie – ochrana příbuzných genů

B) Autoritářská osobnost

Tvrdí disciplína, nevyjádřené agresivní pocity se zvnitřnily, projevují se vůči odlišnostem

Užitečná teorie, ale nevysvětluje

Teorie předsudků

C) Kulturní vysvětlení

Kultura ovlivňuje předsudky bez ohledu na typ osobnosti

Může je povzbuzovat (Zimbabwe) i tlumit (Holandsko, Británie)

D) Teorie obětního beránka

Zesilování předsudků výběrem obětního beránka při frustraci, deprivaci

Teorie předsudků

E) Sherifova realistická teorie konfliktů

Předsudky vznikají, když dvě skupiny soutěží o dosažení téhož cíle

Institucionalizované privilegování jedné skupiny

Redukce a změna předsudků

- Podmínky:

- Rovnoprávné postavení zúčastněných
- Příležitost k osobnímu kontaktu
- Příležitost ke spolupráci
- Kontakt s nestereotypními jedinci
- Podpora kontaktu společností